

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของ
ครูสังคมศึกษาและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย



นางสาว ทรงพรพรรณ วายโสกา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา


บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-650-6

014540

FACTORS AFFECTING SOCIAL STUDIES INSTRUCTION
AS PERCEIVED BY SOCIAL STUDIES TEACHERS AND
STUDENTS AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION LEVEL



Miss Songpornpan Waisoka

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1988


หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดย นางสาวทรงพรพรรณ วายโสกา


ภาควิชา มัธยมศึกษา

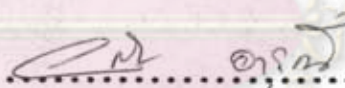
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร.วลัย อารุณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

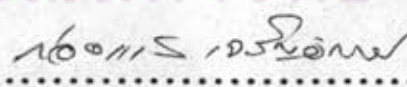

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี वासंसสมสิทธิ์)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร.วลัย อารุณี)


..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ยุทิน พิพิธกุล)


..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร)



ทรงพรพรรณ วายโสภา : ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (FACTORS AFFECTING SOCIAL STUDIES INSTRUCTION AS PERCEIVED BY SOCIAL STUDIES TEACHERS AND STUDENTS AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION LEVEL) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. วลัย อาวุฒิ, 146 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านครูสังคมศึกษา นักเรียน การจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา 72 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 360 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 24 โรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ปัจจัยด้านครูสังคมศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษามาก แต่ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาปานกลาง

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏว่า ปัจจัยต่อไปนี้ ครูสังคมศึกษารับรู้ว่ามีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษามาก แต่นักเรียนรับรู้ว่ามีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาปานกลาง ได้แก่

ปัจจัยด้านครูสังคมศึกษา : ครูใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ แบบ ครูใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ และครูเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับแต่ละบทเรียน

ปัจจัยด้านนักเรียน : นักเรียนมีโอกาสค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีทักษะในการสังเกต และมีทักษะการอ่าน นักเรียนรู้วิธีการนำเสนอรายงานในรูปแบบต่าง ๆ รู้วิธีแก้ปัญหาและตัดสินใจสนใจการอ่านและสนใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน : กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานเป็นหมู่คณะ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน : นักเรียนด้วยกันมีการแข่งขันกัน เพื่อที่จะทำให้คะแนนหรือเกรดดีขึ้น

ยกเว้นปัจจัยต่อไปนี้ที่ครูสังคมศึกษารับรู้ว่ามีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาปานกลาง แต่นักเรียนรับรู้ว่ามีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษามากคือ

ปัจจัยด้านนักเรียน : ความสามารถของนักเรียนในการจดบันทึก สรุปย่อและการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน : รูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง

ภาควิชา มัธยมศึกษา
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ ทรงพรพรรณ อาวุฒิ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร. วลัย อาวุฒิ

SONGPORN PAN WAISOKA : FACTORS AFFECTING SOCIAL STUDIES INSTRUCTION AS PERCEIVED BY SOCIAL STUDIES TEACHERS AND STUDENTS AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION LEVEL. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.DR. WALAI ARUNEE, 146 PP.

The purpose of this research was to study factors affecting social studies instruction as perceived by social studies teachers and students at the secondary education level in four aspects ; social studies teachers, students, instructional organization and school environment.

The findings in accordance with the perception of 72 social studies teachers and 360 students at the upper secondary education level from 24 secondary schools in Bangkok Metropolis revealed that factors related to social studies teachers and students highly affected social studies instruction while factors related to instructional organization and school environment moderately affected social studies instruction. When considering in detail, factors perceived by teachers as highly affected social studies instructions but perceived by students as moderately affected social studies instruction were as follows :

Factors related to social studies teachers: teachers used a variety of teaching techniques; teachers used new teaching techniques and teachers selected instructional activities suitable for each social studies lesson.

Factors related to students: students had opportunities to search for knowledge, students had observation skill and reading skill, students used various styles of report presentation, knew how to solve problems and made decision and students were interested in reading and exchanging their ideas with others.

Factors related to instructional organization: activities promoting students' creativity and students' group work skill.

Factors related to school environment: there was competition among students with regards for higher grades.

But factors perceived by social studies teachers as moderately affected social studies instruction while perceived by students as highly affected social studies instruction were as follows:

Factors related to students: student' abilities to take notes, summarize and think critically.

Factors related to instructional organization: teacher center approach.

ภาควิชามัธยมศึกษา.....
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา.....
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผศ.ดร.วัลย์ อารุณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ยุพิน พิพิธกุล ผศ.พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ และ ผศ.ก่องแก้ว เจริญอักษร ซึ่งได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นแก้ไขข้อบกพร่องในงานวิจัยครั้งนี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 24 โรงเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความช่วยเหลือและความเมตตาใจของ พี่ เพื่อน และน้องๆ ผู้ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่องด้วยดีตลอดมา

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา ซึ่งสนับสนุนให้การศึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ทรงพรพรรณ วายโสกา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ของการวิจัย	8
คำจำกัดความในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา	9
1. ปัจจัยด้านครูสังคมศึกษา	10
1.1 สมรรถภาพครูสังคมศึกษา	11
1.2 บุคลิกลักษณะครูสังคมศึกษา	17
2. ปัจจัยด้านนักเรียน	21
2.1 ทักษะในการเรียนสังคมศึกษา	22
2.2 บุคลิกลักษณะของนักเรียน	25
3. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	27
3.1 วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน	27
3.2 สื่อการเรียนการสอน	32
3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	38

บทที่		หน้า
	4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน.....	42
	4.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	42
	4.2 บรรยากาศในชั้นเรียน.....	46
	5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
	5.1 งานวิจัยในประเทศ.....	49
	5.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	54
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
	กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	94
	สรุปผลการวิจัย.....	95
	อภิปรายผลการวิจัย.....	99
	ข้อเสนอแนะ.....	106
	บรรณานุกรม.....	108
	ภาคผนวก.....	119
	ประวัติผู้เขียน.....	146

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงสถานภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	66
2. แสดงสถานภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	68
3. แสดงมัชฌิม เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านครูสังคมศึกษา.....	70
4. แสดงมัชฌิม เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านนักเรียน.....	77
5. แสดงมัชฌิม เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา.....	81
6. แสดงมัชฌิม เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน.....	89
7. แสดงมัชฌิม เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทุกด้าน.....	93

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.	องค์ประกอบของการเรียนการสอน.....	4
2.	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน.....	6
3.	รูปแบบ I-O-D-E ตัวอย่างของกิจกรรมการเรียนในแต่ละแบบ.....	30



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย